

Fredagen den 11 november

Kl. 09.00–10.38

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 21 oktober justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2016/17:71

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:71 Insatser för att hantera IS-återvändare
av Roger Haddad (L)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 22 november 2016.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden.

Stockholm den 7 november 2016

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Interpellation 2016/17:103

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:103 Kvaliteten i sex- och samlevnadsundervis-
ningen

av Hannah Bergstedt (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 november 2016.

Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 9 november 2016

Utbildningsdepartementet

Helene Hellmark Knutsson

§ 3 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2016/17:46 till utbildningsutskottet

§ 4 Svar på interpellation 2016/17:57 om resultat för 100-klubben

Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Erik Andersson har frågat mig hur många nyanlända som har kommit ut på svenska arbetsplatser genom 100-klubben samt hur jag följer upp satsningen på 100-klubben.

Sedan regeringen tillträdde har utvecklingen på arbetsmarknaden varit stark. Sysselsättningen har ökat med 120 000 personer. Över hälften av dessa är utrikes födda. Trots den goda utvecklingen på arbetsmarknaden är en av våra största samhällsutmaningar att bättra ta till vara nyanländas kunskaper och erfarenheter. Den rådande situationen kräver att regeringen, myndigheterna och företagen tar nya krafttag för att identifiera möjligheter för fler nyanlända att komma in i arbetslivet. Alla behöver hjälpas åt för att fler nyanlända ska få jobb.

Regeringen har tagit flera initiativ för att förbättra nyanländas möjlighet till att etablera sig på arbetsmarknaden. Ett av dessa är initiativet Sverige tillsammans, vilket 100-klubben är en del av. Insatserna som erbjuds är till exempel praktik, instegsjobb, arbetsmarknadsutbildning och ny-startsjobb. Syftet med insatserna är att introducera arbetssökande på den svenska arbetsmarknaden. Företagen är också inriktade på att försöka finna framtida arbetskraft genom samarbetet.

I mitten av oktober i år hade 24 avsiktsförklaringar kommit till stånd mellan företag och Arbetsförmedlingen inom ramen för 100-klubben. I avsiktsförklaringen formuleras att varje företag ska vara berett att ta emot minst 100 personer under en treårsperiod.

Utöver de 24 företagen pågår det nu samtal med ytterligare sex företag som visat intresse för att ansluta sig till 100-klubben.

Arbetsförmedlingen informerar att de har genomfört en enkät bland företagen som anslutit sig till 100-klubben. Fram till den 31 augusti hade minst 713 arbetssökande fått introduktion på den svenska arbetsmarknaden hos de 17 företag som svarade på enkäten.

Enkäten visar också att företagens viljeinriktning är större. De företag som ingår i underlaget är villiga att ta emot 4 000 nyanlända under en treårsperiod.

Arbetsförmedlingen följer två gånger per år upp resultatet av 100-klubben genom enkäter till medverkande företag.

Anf. 2 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret.

När 100-klubben lanserades kom hundratusentals flyktingar till Sverige. Hela systemet höll på att kollapsa. Regeringen vidtog åtgärder – men alldeles för sent.

Moderaterna tryckte på regeringen, som var mycket passiv. Vi fick inte höra någonting, utan det var helt tyst från regeringens sida. Det kom många påtryckningar från flera håll. Socialsekreterare kunde inte arbeta på ett bra och rättssäkert sätt, och boendesituationen var ohållbar med folk sovande i receptioner och i Migrationsverkets överfulla lokaler. Det var en kaosartad situation.

För sent kom den berömda presskonferensen med statsministern och vice statsministern från Miljöpartiet. Då insåg man att man ville minska antalet flyktingar, och det skulle införas id-kontroller, begränsningar i anhöriginvandringen och tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel. Det gjordes efter enorma påtryckningar från Alliansen, främst från Moderaterna. Det visade sig fungera. Från ungefär 160 000 flyktingar ligger vi nu på en mer hanterlig nivå. Många av dessa ska ut i jobb.

Långt före denna krisartade situation trodde regeringen att krisen kunde lösas av Sverige tillsammans. Myndigheter och företag bjöds in för att klara flyktingkrisen med hjälp av bland annat jobb. Det var nationell samling. Svaret blev 100-klubben.

Regeringen med statsministern som frontfigur lanserade 100-klubben. Det var en åtgärd som i princip redan fanns men som nylanserades. Den har inte varit särskilt framgångsrik. De företag som anslöt sig skulle få en gräddfil in till Arbetsförmedlingen – men endast de större företagen. Man skulle vara villig att ta emot 100 nyanlända på tre år.

De riktiga jobbskaparna – småföretagarna – nämns inte. De finns över huvud taget inte i socialdemokratins Sverige. Fyra av fem jobb växer fram i småföretagen. 99,9 procent av alla företag i Sverige är små eller medelstora företag. Endast 0,1 procent av alla företag har mer än 250 anställda. Det är småföretagen som bär upp landet och skapar jobb.

Socialdemokratin har alltid haft en förkärlek för de stora företagen. Vi pratar om att staten och kapitalet gör upp spelplanen. Stora företag ger starka fackförbund. I synnerhet om det är fråga om LO blir det också en ingång till socialdemokratin. Det är som att cirkeln skulle vara sluten.

Gräddfilen skulle vara en särskild linje in till Arbetsförmedlingen. Det är ett avsteg från principen att alla ska ha en likvärdig service. Jag provade själv att ringa Arbetsförmedlingen och meddela att jag var intresserad av 100-klubben. Det första svaret jag fick när jag ringde till Arbetsförmedlingen var: ”Hur tänker du nu?” Jag svarade: ”100-klubben, som statsministern lanserade.” ”Hur menar du nu?”, fick jag till svar. Efter en lång väntan i telefonen fick jag svaret att jag skulle fylla i ett formulär, och sedan skulle Arbetsförmedlingen återkomma.

Det går givetvis alltid att diskutera om det ska finnas särskilda gräddfiler i Sverige. Men en så stor och prestigefull satsning från regeringens sida som inte har nått ut till den organisation som ska genomföra det hela visar brist på ledarskap och dålig ledning.

Anf. 3 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Erik Andersson använder sin debattid till att i största allmänhet raljera över regeringens politik och ambition att lösa svåra utmaningar tillsammans. Jag vill försvara det.

Sverige står inför, och är mitt uppe i, en oerhört stor utmaning. Det kom 163 000 asylsökande till Sverige förra året. Det var en ohållbar situation. Regeringen agerade. I dag kommer färre asylsökande, men Sverige står fortfarande inför stora utmaningar med många nyanlända som ska ut på arbetsmarknaden.

Erik Andersson vet precis som jag att om vi lyckas med detta kan vi göra Sverige mycket starkare, men det krävs stora insatser för att lyckas. Särskilt viktigt är det, enligt regeringens mening, att Sverige jobbar tillsammans. Det är därför jag har lagt ned mycket energi på att träffa företagare, till exempel turnén tillsammans med Welcome Talent, handelskammarna och LinkedIn. Vi gör detta tillsammans med både småföretag och storföretag.

100-klubben riktar sig till storföretag. När det gäller småföretag finns redan ett mycket framgångsrikt projekt tillsammans med Företagarna som heter Jobbsökarna. Det har varit så framgångsrikt att det har permanentats. Arbetet fortsätter precis på det sättet.

Detta kommer att kräva insatser av företag och av ideella föreningar, av enskilda och volontärer, av kommunerna och av staten samt av parterna. Sverige står inför en stor utmaning, men det finns också en stor möjlighet. Om vi ska lyckas med den krävs det att många samarbetar. Det är något jag är stolt över att vi gör.

När det gäller 100-klubben har det glädjande visat sig att vi är uppe i tusen praktikplatser. Närmare sagt 987 personer har kommit ut i praktik. 30 procent av dem har redan fått jobb via sin praktikplats. Det är glädjande. Det är en hög siffra för den typen av praktik.

I morse kunde vi höra på radion att praktikplatser för nyanlända i statliga myndigheter också går bra och ökar. Vi kommer att behöva göra ännu mer, men Sverige är på god väg. Många krafter ställer upp, och det är jag glad för.

Anf. 4 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Det är bra att statsrådet erkänner att det finns stora utmaningar. Hitintills har vi hört att statsrådet är nöjd med situationen som den är.

Låt mig återgå till 100-klubben. Att det är en reform som inte har slagit igenom riktigt väl beror inte enbart på bristande information utan också på att den är mycket krånglig. I stället för att göra företagande och lönearbete mer lönsamt väljer man olika åtgärder, som är alldeles för många i det här landet. Det är helt enkelt för krångligt.

Vad blev då resultatet av satsningen på 100-klubben, sett till fasta anställningar och mot bakgrund av att regeringen samlade hela Myndighetssverige och storföretagen? Resultatet blev 282 jobb. Av en sådan stor samling har det blivit 282 jobb. Man kan ju undra om det är rätt använda skattemedel. För att över huvud taget komma i fråga för 100-klubben krävs det att man som arbetssökande har uppehållstillstånd. Men vad görs i väntan på det, innan man får beslut om man får stanna i Sverige eller inte? Får man undervisning i svenska? Får man samhällsorientering? Eller är det endast en lång väntan för dessa personer? I migrationsöverenskommelsen fanns det ett flertal olika åtgärder som skulle genomföras. Den enda som har genomförts är vad jag vet anvisningslagen. Allt annat – lättnader i PBL, att man skulle få samhällsorientering i asylboendena med mera – lyser med sin frånvaro.

Vi är överens om att det bästa sättet att komma in i det svenska samhället är att jobba. Man lär sig språket och de normer som gäller här. Men det finns en annan komponent som jag snuddade vid alldeles nyss, och det är bostäder. De här två hör ihop – inget jobb, ingen bostad.

Vad gör regeringen i denna fråga? Hur vore det om regeringen kunde ta krafttag också när det gäller bostäder, alltså en nationell samling för att det ska byggas fler bostäder? Jag har inte hört ett enda ord från regeringen i bostadsfrågan, och det är den som är själva grunden. Bostaden är viktig. Har du inget jobb får du ingen bostad – och i princip vice versa. Man måste se över alla regelverk som finns och göra det möjligt att bygga även om det finns lite träskmark i närheten. Här finns det inga svar, men regeringen är nöjd och passiv i sitt agerande.

En annan sak som jag tycker är märklig är RUT-reformen. Det är inte den som är märklig, men regeringens hantering av RUT-reformen är det. Man halverade RUT. Men det är en reform som har skapat jobb – många jobb. Moderaterna har insett detta och vill tredubbla RUT medan regeringen som sagt har halverat det hela. Det har skapat stor osäkerhet i hela branschen.

Man kan ju tänka så här: Varför göra en förändring som bara ger 90 miljoner kronor till statskassan? Halveringen gav bara 90 miljoner till statskassan. Var det nödvändigt att genomföra den reformen och göra alla företag på marknaden osäkra? Om man jämför 2015 och 2016 ser man att antalet RUT-företag har minskat med 14 procent. Det tycker jag inte är bra för Sverige.

Anf. 5 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Den här interpellationsdebatten handlade om frågor som Erik Andersson ställt till mig: hur många platser som har tillkommit genom 100-klubben och hur jag följer upp den satsningen. Jag har svarat på de frågorna. Jag noterar att Erik Andersson hellre vill diskutera bostadspolitiken och skattepolitiken. Jag får nog hänvisa Erik Andersson till att ställa interpellationer om de specifika områdena till berörda ministrar.

Låt mig ändå säga att minnet tycks vara väldigt kort hos Erik Andersson. Det är ett halvår sedan regeringen bjöd in till just en nationell samling om bostadspolitiken. Vi bjöd in mycket brett till samtal över blockgränserna för att nå det som var regeringens syfte: gemensamma satsningar för att komma till rätta med de mycket stora problem som har byggts upp under flera års tid, inte minst under den gamla regeringens tid, när det gäller bostadspolitiken. Jag kan bara konstatera att de borgerliga partierna valde att lämna de samtalen.

Anf. 6 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Det är givetvis så att olika frågor hör ihop. Det är klart – jag tror i varje fall – att även statsrådet vill att det ska anställas fler människor i företag och det inte bara genom aktivitet genom åtgärder. Det är ju en temporär lösning. Förhoppningsvis kommer de här åtgärderna att innebära att man får fast anställning. Det är väl det som är själva poängen. Därför anser jag, herr talman, att frågorna hör ihop. Vidtar man åtgärder som gör att det blir mindre lönsamt att jobba är det klart att det inte blir fler jobb. Vidtar man åtgärder som gör det svårt att driva företag i Sverige är det klart att det inte blir fler företag. Samma sak gäller halveringen av RUT-avdraget.

Men statsrådet har rätt i att arbetslösheten sjunker. Det är inte så konstigt; det är naturligt när man har god ekonomi. Men tyvärr gäller det inte alla. Vi får fler långtidsarbetslösa. Vi får fler utrikes födda inskrivna på Arbetsförmedlingen än inrikes födda. Det är där man ska ta krafttag. Det är där man ska lägga insatserna så att de här människorna får riktiga jobb.

Mot bakgrund av det tror inte jag att 100-klubben är svaret på hur folk ska få riktiga jobb med tanke på att den nationella samlingen bara har inneburit 282 jobb. Det är en usel siffra. Det kan också bero på att det är väldigt krångligt att få sådana här stödanställningar. Där måste vi nog tänka en gång till på hur man ska göra för att underlätta.

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för debatten och önska henne en trevlig dag.

Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag kan önska Erik Andersson en trevlig dag trots det usla vädret. Man får hoppas att man kan överleva trots det.

Erik Andersson påstår att det inte blir fler jobb. Sanningen är att det blir rekordmånga jobb. Sverige växer så det knakar. Vi har fler än 100 000 lediga jobb som i dag inte tillsätts. Det beror på att de arbetslösa har fel eller låg kompetens eller att de är nyanlända i Sverige och ännu inte har kommit in på den svenska arbetsmarknaden. Det är inte brist på tillväxt av nya jobb, men det har under många års tid varit brist på insatser för att de som är arbetslösa ska kunna ta de lediga jobben.

En viktig del handlar om att nyanlända får möjlighet att komma ut på en svensk arbetsplats, lära sig hur en svensk arbetsplats fungerar, lära sig svenska på arbetsplatsen och den vägen gå vidare till antingen en utbildning till ett yrke som de tycker passar eller direkt till en anställning.

Det är därför vi gör insatser för att man ska komma ut i privata företag. Där är resultatet ganska gott, må jag säga – 30 procent av dem som kommer ut i praktik får arbete. Det är god utdelning av en praktikplats jämfört med många andra delar av praktiken.

Vi fick höra glädjande nyheter på radion i morse: Det fungerar väldigt bra med nyanlända ute på praktik i statliga myndigheter.

Det mest omfattande arbetet sker tillsammans med små och medelstora företag. Det är det som sker överallt; det är där majoriteten av alla praktikplatser och anställningar sker, och det är det Arbetsförmedlingen jobbar med hela tiden.

De nyanlända skrivs in i etableringsuppdraget. Sedan jag tillträdde har andelen i etableringsuppdraget som går vidare till arbete eller studier ökat. Jag tycker fortfarande att nivån är för låg, men det går uppåt. Det blir fler som kommer i arbete och studier trots att antalet personer som finns i etableringsuppdraget ökar och nästan har fördubblats.

Herr talman! Det är självklart att vi måste göra väldigt mycket mer. Men många saker är också på gång, och när det gäller just praktikplatser går det faktiskt i rätt riktning.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 8 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Katarina Brännström har frågat mig när jag avser att förenkla lönestöden. Lotta Finstorp har frågat mig om regeringen avser att fortsätta bedriva en sådan politik som leder till att tre av fyra statligt subventionerade jobb går till män samt vilka åtgärder jag tänker vidta för att fler av de statligt subventionerade jobben ska gå till kvinnor.

Utvecklingen i svensk ekonomi är stark, och efterfrågan på arbetskraft är god. Den starka efterfrågan på arbetskraft kan komma att gynna även personer som står långt från arbetsmarknaden. Sedan regeringen tillträdde har sysselsättningen ökat med 120 000 personer samtidigt som arbetslösheten minskat, inte minst bland ungdomar, vars arbetslöshet är den lägsta på 13 år. Samtidigt som efterfrågan på arbetskraft är stark är arbetslösheten hög inom vissa grupper, särskilt bland vuxna med kort utbildning och personer som varit kort tid i Sverige.

Det är av stor betydelse att anställningsstöden inom arbetsmarknadspolitikerna är träffsäkra och fungerar på ett ändamålsenligt sätt. För personer som är arbetslösa eller som av andra skäl har stått utanför arbetsmarknaden under en längre tid kan en subventionerad anställning bryta arbetslösheten och göra det möjligt att försörja sig genom ett arbete och lön. Det ger också möjligheter till ny arbetslivserfarenhet för den enskilde och en möjlighet att visa arbetsgivaren sin kompetens och förmåga.

Inom Regeringskansliet pågår ett generellt arbete med att förenkla anställningsstöden och göra dem mer effektiva och träffsäkra. Bland annat har förändringar i nystartsjobb och extratjänster aviserats i budgetpropositionen för 2017.

Regeringen bedömer dock att det finns ett ytterligare behov av att se över stöden och göra dem mer ändamålsenliga. En utredning vid Arbetsmarknadsdepartementet har därför tillsatts för att se över de subventionerade anställningarna. Syftet med översynen är att systemet ska bli mer överskådligt genom en förändrad utformning och harmonisering av stöden i de delar där det bedöms som möjligt och effektivt. Detta arbete ska givetvis också omfatta ett jämställdhetsperspektiv.

Det stämmer att män i större utsträckning än kvinnor tar del av subventionerade anställningar. Under 2015 var andelen män som tog del av nystartsjobb nästan dubbelt så hög som andelen kvinnor. Detta mönster genomsyrar även det särskilda anställningsstödet samt instegsjobben. Där emot ser vi ett annat mönster för extratjänster och traineejobb, där könsfördelningen är omvänd.

Regeringen anser att arbetsmarknadspolitikerna i högre grad måste bidra till jämställdhet och motverka en könsuppdelad arbetsmarknad, bland annat genom att kvinnors sysselsättning och arbetskraftsdeltagande ökar. Arbetsförmedlingen har därför fått i uppdrag att ta fram en plan för hur myndigheterna avser att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att de jämställdhetspolitiska målen nås. Uppdraget ska slutredovisas 2018.

Dessutom förtydligades 2015 Arbetsförmedlingens uppdrag som rör jämställdhet. Myndigheten ska utforma sin verksamhet så att den främjar jämställdhet och motverkar könsuppdelning på arbetsmarknaden.

Det är självklart angeläget att både kvinnor och män får del av effektiva insatser för etablering på arbetsmarknaden. Under 2014 påbörjade Arbetsförmedlingen ett arbete med att utveckla arbetssättet inom etableringsuppdraget. Det nya arbetssättet har visat sig leda till större jobbfokus i nyanlända kvinnors etableringsplaner. Regeringen bedömer att utvecklingsarbetet bör kunna bidra till ökad likvärdighet och ändamålsenlighet i de insatser som både kvinnor och män deltar i.

Anf. 9 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret även om det inte innehåller något konkret svar på min fråga, som var: När kommer förslaget om förenklade lönestöd?

Bakgrunden till min interpellation är att inte bara arbetsgivare utan även arbetsförmedlare upplever att lönestöden är för många och för krångliga och att det är svårt att ha koll på vad som gäller i olika situationer. Jag håller med ministern om att lönestöd är av stor betydelse för att få fler i jobb, och i många fall kanske till och med nödvändigt för dem som varit arbetslösa länge.

Tyvärre har floran av olika anställningsstöd vuxit; de är i dag alldeles för många, trots regeringens löften. Till och med Arbetsförmedlingen har varit aktiv och lämnat förslag till regeringen om att lönestöden borde slås ihop till ett enda. Jag har vid flera tillfällen kunnat läsa i medierna att arbetsmarknads- och etableringsministern flera gånger har uttryckt önskemål om förenkling, men ännu har ingenting kommit.

Tvärtom ser vi nya lönestöd från regeringen, i all godhet. Man vill skapa fler jobb i form av traineeplatser, extratjänster, snabbspår och beredskapsjobb. Det finns kritik mot detta, bland annat från Arbetsmarknadspolitiska rådet, som säger att lönestöden är för många och för krångliga. IFAU säger också att man kritiserar regeringen för att inte ha tagit tag i förenklingen av lönestöden.

I svaret till mig skriver ministern att det pågår en översyn av lönestöden på departementet, bland annat för nystartsjobb och extratjänster, och att detta tas upp i budgeten för 2017. Kanske har jag inte letat tillräckligt, men under utgiftsområde 14 hittade jag bara en promemoria om lönestöd för personer med funktionshinder. Det är ju väldigt bra, men problemet är större än så.

I svaret står det också om ytterligare behov av att se över lönestöden, och en ny utredning har tillsatts. Min fråga är ändå: Hur långt har utredningen kommit, och när kommer förslaget om förenklingar?

Herr talman! Allt fler utrikes födda hamnar i en evighetslång arbetslöshetskö; 2 000 fler än i fjol befinner sig i denna långa arbetslöshet. I dag är arbetslösheten för denna grupp drygt 22 procent. Det gäller särskilt dem med låg utbildning, precis som ministern skriver i sitt svar. Detta är en stor utmaning och ett stort problem.

Vi måste också se till att få en arbetsförmedling som är mycket mer aktiv när det gäller att få fler branscher att ta emot människor med stöd av olika slag. Jag tror att informationen är jätteviktig här, men nyckeln är fak-

tiskt också det förenklade stödet. Det är också viktigt att förenkla arbetsgivarernas administration kring lönestöden. Samtidigt vet jag att vi måste kontrollera så att inte oseriösa företagare utnyttjar systemet och bara tar in människor med stöd.

I början av året föreslog vi moderater att alla lönestöd skulle slås ihop till ett. Utgångspunkten var nystartsjobben som Alliansen har infört, med dubbla avdrag för arbetsgivaravgiften. Arbetsförmedlingen var positiv till detta, och ministern lovade att det skulle göras.

Nu är vi i slutet av året. Ganska lång tid har gått, men vi ser inga förslag. Vi ser faktiskt inte några propositioner från ministern eller departementet till vårt utskott, och man kan undra vad som sker och vad det fokuseras på. Förenkling av lönestöden skulle förmodligen underlätta för att få fler i jobb, och det borde vara regeringens prioritering att fokusera på alla som inte har möjlighet att komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 10 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! I dagens Sverige med en feministisk regering går endast vart fjärde statligt subventionerat jobb till en kvinna. De nyanlända kvinnorna får helt enkelt stå tillbaka när de ska komma in på arbetsmarknaden. Allra svårast är det naturligtvis för dem som står längst från arbetsmarknaden redan från början.

Nästan hälften av dem som fick uppehållstillstånd 2015 var kvinnor. Det är vanligast att nyanlända får instegsjobb och nystartsjobb, och här står staten för stora delar av lönen. Totalt i landet gick alltså bara vart fjärde av dessa statligt subventionerade jobb till en kvinna, trots att 46 procent av de i arbetsför ålder som i fjol fick uppehållstillstånd var kvinnor. När trycket på Arbetsförmedlingen ökar verkar kvinnorna få stå tillbaka ännu mer.

Anledningen till att jag skrev denna interpellation var att jag såg ett inslag på SVT där man besökte en arbetsförmedling i Stockholmsområdet och intervjuade arbetsförmedlare där om skillnaden mellan nyanlända mäns och kvinnors deltagande på arbetsmarknaden.

Att tre av fyra arbeten går till män kan se ännu värre ut i andra delar av landet, om man gör djupdykningar på regional nivå. Det har jag inte kunnat göra, men arbetsförmedlaren sa också att det fanns väldigt stora skillnader i landet. Förmedlaren beskrev frustrerat att endast 15 procent av dem som hade instegsjobb i den aktuella delen av Stockholm i augusti i år var kvinnor. Detsamma gällde nystartsjobb.

Att inte ha ett arbete att gå till försvårar integrationen, och kvinnor riskerar att bli socialt isolerade. Jag vet att vi delar den bilden och den oron.

I SVT-inslaget intervjuades också Thikra Hasan, som är ordförande för Irakiska föreningen för kvinnor och barn. Hon menar att en anledning till att nyanlända kvinnor har en svag representation på arbetsmarknaden är att de inte kan ta alla jobb. Hon anser att det kan vara svårt för många arabisktalande kvinnor att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Jag citerar: "Här i Sverige är det normalt med pappaledighet, men bland arabiska män är det inte många som vill ta pappaledigt och ta hand om barnen." Hon menar alltså att det skulle kunna vara en försvårande faktor när kvinnor ska ut på arbetsmarknaden.

Prot. 2016/17:27

11 november

Svar på

interpellationer

Hon menar också att kvinnor från arabvärlden inte kan ta vilka jobb som helst. I de delarna av världen är det inte så vanligt med kvinnliga målare, nämner hon som exempel.

Arbetsförmedlaren säger att en del insatser görs för att kvinnor ska komma in på till exempel bussförarutbildning, eftersom man vet att det saknas många bussförare. Men de flesta insatserna är inriktade på mansdominerade yrken.

Ett yrke som många kvinnor är intresserade av är barnskötare. Enligt den intervjuade arbetsförmedlaren är det dock svårt att få igång en sådan utbildning, och där har jag en fråga till ministern. Jag tyckte att det lät konstigt, för jag som kommer från Sörmland vet att det ute i landet finns många barnskötarutbildningar där nyanlända kvinnor kommer in. Så det ser säkert också olika ut i landet.

Den person som blev intervjuad menar dock att när det gäller väldigt kostsamma utbildningar som mekaniker, maskinförare och bussförare verkar det finnas hur mycket resurser som helst, men inte när det gäller till exempel barnskötare. Jag skulle vilja att ministern kommenterar detta.

Vad anser ministern måste göras? Vill den feministiska regeringen styra kvinnors yrkesval utifrån svenska normer och värderingar? Är den svenska feministiska arbetsmarknadspolitiken främst inriktad på satsningar på typiskt manliga yrken?

Anf. 11 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag ska försöka hålla mig till ämnet den här gången.

Detta med kvinnliga och manliga åtgärder på Arbetsförmedlingen och vilka som får flest jobb är ett problem som är mycket större än att det kan rättas till genom en ny checklista åt Arbetsförmedlingen för att få in kvinnor på inestegsjobben. Problemet är större än så. Det handlar om normer och värderingar.

Jag har själv besökt ett utanförskapsområde. Under det besöket slogs jag av att kvinnor och män satt i olika rum. Detta var en åtgärd som beaktades av Arbetsförmedlingen, alltså av staten, men det var en organisation som försökte få in människor i sysselsättning och möjligtvis i jobb. Ska vi ha det så i Sverige att kvinnor sitter i ett rum och män i ett annat? Det är där grundproblemet finns. Från samhällets sida måste vi kraftfullt visa att vi inte kan ha det så, och det skulle vi ha gjort redan för länge sedan.

Ska man förändra en sådan kultur måste man göra det från början. Om man kommer till Sverige, ett av världens mest jämställda länder, från ett land som kanske inte alls är lika jämställt måste man få veta vad som gäller här. Det ska man få till sig direkt vid kontakt med Migrationsverket. Därför är det viktigt att man får samhällsorientering från början och att man får veta vad vi har för lagar och regler här.

Detta handlar alltså inte bara om att handläggarna på Arbetsförmedlingen har fått en ny checklista för att fler kvinnor ska komma i fråga. Grundproblemet är ett annat. I sin tur kommer detta tyvärr att skapa ett utanförskap.

Herr talman! Detta är mycket viktiga frågor. Låt mig börja med Lotta Finstorps fråga om den stora könsskillnaden när det gäller insatser för att komma ut i arbete. Detta är något jag tar på mycket stort allvar. Jag är inte nöjd med utvecklingen.

Jag sa tidigare att andelen inom etableringsuppdraget som går vidare till arbete eller studier har ökat de senaste två åren, men ökningen gäller män, knappast kvinnor. Det är en väldigt allvarlig utveckling, och den måste vi möta med flera olika insatser. En sådan är förstås att se över hur de olika anställningsstöden fungerar. Vi kan konstatera att nystartsjobb, som är den vanligaste formen för nyanlända, huvudsakligen går till män, medan de nya extratjänsterna, som ännu inte är så många i antal, tycks ha en helt annan könsfördelning. Jag återkommer till detta sedan. Utformningen av stödet kan också påverka hur det passar för olika verksamheter och för kvinnor och män.

Låt mig också nämna detta med föräldraledigheten. När människor som har flytt från helveten och levt under mycket osäkra villkor äntligen får uppehållstillstånd i ett tryggt och säkert land som Sverige vågar de skaffa de barn de önskar sig. Det är djupt mänskligt att de vill det, och självklart ska de göra det. Men det har också till effekt att många kvinnor börjar sin tid i Sverige med föräldraledighet. Det är en utmaning att säkerställa att föräldraledighetstiden inte blir en fälla som gör att de inte kommer in på arbetsmarknaden.

En utredare har nyligen lämnat ett förslag till socialförsäkringsministern om förändringar i föräldraförsäkringen när det gäller barn som redan finns när familjen kommer hit och om att begränsa uttaget av föräldraförsäkring för de barn som är över två år när de kommer till Sverige. Jag tycker att det är ett bra förslag, men det ska förstås behandlas och beredas innan det blir verklighet. Men vi kan också behöva titta på andra delar. Ska man till exempel göra det lättare att delta i svenskundervisning och annat under den tid man är föräldraledig, för att inte förlora den kontakt som man kanske har hunnit bygga upp?

Det finns många saker som behöver göras i detta. Jag är mycket oroad över den stora skillnad som finns. Jag tänker inte acceptera att det fortsätter att se ut på det här sättet.

Detta berör också den viktiga fråga som Katarina Brännström tar upp, nämligen utformningen av lönestöden. Det finns ett stort behov av att förenkla lönestöden. De behöver bli färre och enklare. Jag tror att vi är helt eniga om detta. Jag ska dock ärligt säga att det har varit svårare än jag trodde.

Vi har tagit emot ett förslag från Arbetsförmedlingen som innebär en förenkling. Men det innebär också till exempel att nystartsjobben försvinner, och nystartsjobben är något som många arbetsgivare uppskattar.

Jag har noterat att Moderaterna har lagt fram ett förslag som innebär en förenkling, men det förslaget innebär att nästan allting blir nystartsjobb. Nystartsjobb är den stödform som har störst problem med dödviktstkostnader, och det finns också en könsuppdelning där. Det hela är alltså lite svårare än jag trodde.

Jag kan svara lite tydligare nu: Jag har tillsatt en särskild utredare inom Arbetsmarknadsdepartementet, som har ett särskilt uppdrag med ett direktiv om att göra en översyn och förenkling av lönestöden som ska vara klar senast i augusti nästa år.

Anf. 13 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Det är angenämt att arbetsmarknadsministern inser problematiken och hur svårt detta är. Det har låtit lite annorlunda tidigare – det har låtit som om allt skulle fixas och som om det var ganska enkelt. Jag välkomnar att ministern säger att det är svårare än man kan tro att göra dessa förändringar, och det är svårare än man kan tro att få många av dessa människor i jobb över huvud taget.

Nu ser vi att långtidsarbetslösheten växer, och vi som står här vet också vilka det är som tillkommer i den gruppen. Det är nyanlända och lågutbildade, som det är väldigt svårt att över huvud taget få en arbetsgivare att intressera sig för.

Jag funderar på hur man ska se på lönestöd och hur de kan förändras över tid. Arbetslöshet ser inte likadan ut hela tiden. När vi tillträdde för tio år sedan var det väldigt många ungdomar som var arbetslösa. Det var människor som var långtidssjukskrivna. Det var en annan problematik. Då kanske det behövdes en viss form av lönestöd. I dag är det något annat som behövs. Jag tror att det är bra att man hela tiden ser över denna typ av stöd.

Vi ska också vara medvetna om att subventionerade anställningar alltid riskerar att tränga undan andra jobb. De som får subventionerna kanske tar jobbet från någon som kunde ha fått det utan subventioner. Vi vet att den risken finns, och det gäller att hitta en balans, så att vi inte med dessa kostnader skaffar fram jobb som hade kommit i alla fall.

Samtidigt vet vi att det är mycket i arbetsmarknadspolitiken som inte fungerar. Arbetsmarknadsutbildningarna, särskilt de som inte är specifikt inriktade mot ett visst yrke, leder ofta till att människor hamnar i ännu längre arbetslöshet. Det är svårt att fixa jobb till dem som är lågutbildade. Det är svårt att fixa jobb till dem som inte kan svenska språket eller inte har varit inne på svensk arbetsmarknad. Jag välkomnar att ministern numera erkänner detta.

Inom etableringsuppdraget – det handlar alltså om dem som har kommit till Sverige de senaste två åren – har antalet ökat. Det är nu 23 000. Det är en jätteutmaning! Vi ser att de inte kan få jobb i dag, när det är högkonjunktur och arbetslösheten minskar. Hur ska det då gå för den gruppen när konjunkturen vänder nedåt? Vi vet alla att det kommer att ske. Det går upp, och det går ned.

Alla arbetsgivare jag har talat med har sagt att de skulle kunna tänka sig att ta emot någon, bara det vore mindre krångel. Så måste vi se till att det blir. För min del skulle jag kunna tänka mig att man helt enkelt slopade arbetsgivaravgifter och kanske minskade skatten i stället för att ge bidrag. Då kommer man ut ur detta med enklare lösningar. Om vi inte klarar av att göra detta nu kommer vi att stå här om några år med ett ännu större problem.

Vi måste också få fler branscher att bli intresserade. I dag är det mest taxi, handel, hotell och restaurang. Det är ganska enkla jobb, om vi nu får kalla dem det. Vi måste få med industrin, statliga verksamheter och kommunala verksamheter på ett betydligt bättre sätt än i dag. Det är för få som

tar ansvar. Vi ska inte skylla på dem. Vi som finns i den här kammaren måste se till att reglerna är så pass enkla att det finns ett intresse. Man anställer inte någon bara för att man är en god människa. Man anställer någon därför att man ser att man kan få nytta av den anställningen i framtiden.

Prot. 2016/17:27

11 november

Svar på
interpellationer

Anf. 14 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för en delad bild av problematiken med en ojämsställd arbetsmarknad för nyanlända! Detta är oerhört bekymmersamt.

Ministern tog upp detta med att man kanske ska kunna gå kvar i till exempel sin sfi-utbildning när man har fått barn. Man skaffar gärna barn när man kan dra en lättnadens suck och kan tänka: Nu kan vi planera för en familj här i Sverige. Det är många nyanlända kvinnor som föder barn.

För ett tag sedan gjorde jag ett studiebesök i Flens kommun hos ett etableringsföretag. Där hade man en sorts öppen förskola för nyanlända med väldigt små bebisar. Det var kvinnor som var akademiker, till exempel tandläkare och läkare, och som behövde jobba med sin yrkessvenska. De var väldigt oroliga för att behöva avbryta det. Därför hade man organiserat en väldigt bra verksamhet där de kunde ha med sig sina riktigt små bebisar. Jag tror att man skulle kunna titta vidare på om detta skulle kunna göras lite bredare i landet.

Ministern sa i sitt svar och även nu i ett anförande att könsfördelningen är omvänd när det gäller extratjänster och traineejobb. Det är alltså fler kvinnor som får de åtgärderna. Men det handlar främst om kontaktyrken, det vill säga traditionella kvinnoyrken. Då är min fråga: Är det önskvärt att befästa en könsuppdelad arbetsmarknad?

Jag har tittat på en statlig utredning som gjordes 2012, som är väldigt aktuell också i dag. Den heter *Med rätt att delta – Nyanlända kvinnor och anhöriginvandrare på arbetsmarknaden*. Den är som sagt synnerligen aktuell i dag. Utredningen pekar på flera faktorer som försvårar för nyanlända att tillgodogöra sig stöd för etablering på arbetsmarknaden. I utredningen står det att kvinnor och män inte erbjuds insatser utifrån individuella behov. Samverkan saknas mellan de mottagande aktörerna, och det saknas relevanta insatser för korttidsutbildade.

Den frustration som beskrivs i utredningen känner alla långtidsarbetslösa. Men är man dessutom nyanländ i ett nytt land blir frustrationen ännu större om man inte får ett arbete eller kommer in på arbetsmarknaden efter en lång tid. Det är inget nytt problem. Det är bara det att det nu har kommit många fler, vilket gör att den ojämsställda arbetsmarknaden ser ut som den gör.

Nu ska Arbetsförmedlingen börja med ett nytt arbetssätt. Man ska kartlägga utifrån en checklista, som ministern sa. Det är något som förvånar mig: Kan det vara möjligt att Arbetsförmedlingen först nu ska kartlägga individerna på individuell nivå och på ett likvärdigt sätt? Det har jag trott att man hela tiden har gjort. Men man tar fram nya verktyg. Några kontor har haft det som projekt, och nu är det permanentat. Det är bra.

Jag hoppas verkligen att detta kommer att leda till att fler kvinnor kommer in på arbetsmarknaden med de statligt subventionerade åtgärderna. Men problemet kvarstår fortfarande. Jag undrar om ministern kan svara på min fråga. Nu gör man checklistor för att likvärdigt se över vad människor

har med sig i bagaget, vad de har för utbildning och vad de har för erfarenhet. Men på vilket sätt kommer gapet att minska bara för att man gör en likvärdig bedömning? Det här handlar ju om både män och kvinnor. På vilket sätt finns det en jämställdhetsparameter i den nya modellen?

Anf. 15 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Vi har nu kunnat höra att tre av fyra åtgärder går till män. Den här feministiska regeringen levererar inte i jämställdhetens Sverige. Det är precis som snöröjningen i Stockholm, som man kallar för feministisk: Den funkar inte heller.

Grundproblemet är också: Hur ska man hitta de här kvinnorna och stötta dem, så att de över huvud taget kommer till Arbetsförmedlingen? Det ska man väl också fundera på. Har statsrådet några svar på det? Hur ska man få dem till Arbetsförmedlingen, så att de får veta vilka möjligheter som finns, vilka möjligheter som finns att komma i jobb och vilka möjligheter som finns att lära sig språket?

För oss moderater, herr talman, är inte det viktiga varifrån du kommer, utan det viktiga är vart du är på väg. I Sverige är det faktiskt så att alla kan bli vad de vill. Vi har ett system där det är möjligt. Den amerikanska drömmen finns inte i Amerika. Den finns här i Sverige. Vi har ett utbildningssystem som innebär att alla kan utbilda sig och bli precis vad de vill. Det ska inte finnas några hinder för detta, som exempelvis begränsningar på grund av unkna värderingar. Därför tycker jag att statsrådet ska berätta hur vi ska göra så att alla kvinnor kan komma till sin rätt utan att de exempelvis blir begränsade av föråldrade värderingar eller kulturer.

Anf. 16 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Definitionen av långtidsarbetslös är enligt Statistiska centralbyrån att man har varit arbetslös i sex månader. Enligt Arbetsförmedlingen är definitionen att man har varit arbetslös i tolv månader. Då klassas man som långtidsarbetslös.

När man skrivs in i etableringsuppdraget är det normalt att man har en etableringsplan som är 24 månader. Det betyder att väldigt många av de 60 000 personer som i dag finns i etableringsuppdraget kommer att klassas som arbetslösa under sin etableringsperiod. Det ligger så att säga inbyggt i statistiken.

Mitt fokus är att säkerställa att vi får ut en allt större andel i arbete och studier efter den tvåårsperioden. När jag tillträdde var det 27–28 procent. Förra året var vi uppe i 31 procent. Jag hoppas att vi under innevarande år kommer att öka detta ytterligare. Vi måste jobba för att allt fler ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden under den tvåårsperioden, även om det naturligtvis är svårare när det är väldigt många på en gång.

Jag vill kommentera arbetsmarknadsutbildningen, som Katarina Brännström tar upp. Det skedde en dramatisk förändring av arbetsmarknadsutbildningen 2007. Efter en situation där ungefär 70 procent som gick en arbetsmarknadsutbildning fick jobb skedde det en dramatisk minskning under ett halvårs tid ned till 30 procent. Det betyder att vi under några år har legat på en nivå där arbetsmarknadsutbildning har noll effekt. Det är alltså lika stor sannolikhet att få jobb utan arbetsmarknadsutbildning som med arbetsmarknadsutbildning. Det är helt oacceptabelt.

Nu håller den här regeringen på att ändra det som den förra regeringen ställde till med när det gällde arbetsmarknadsutbildningarna. Nu ökar andelen som får arbete efter arbetsmarknadsutbildningar, men mer återstår att göra inom detta område.

Jag delar helt uppfattningen att man behöver förändra lönestöden. Det är också det vi gör. Vi vässar nystartsjobben och riktar dem mer till dem som står långt från arbetsmarknaden i ett läge där vi har en god konjunktur, och vi har tagit bort den ineffektiva nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga.

Lotta Finstorp tar upp väldigt viktiga frågor. Det är klart att särskilt för kvinnor är kombinationen av föräldraskapet och inträdet på arbetsmarknaden en särskild utmaning – så har det också varit i Sverige. Där är föräldraförsäkringen en viktig fråga. Den svenska föräldraförsäkringen har byggts upp för att det ska vara ett incitament att först skaffa sig ett arbete och en inkomst och sedan bilda familj. Det har fungerat. Det har varit ett viktigt verktyg som bidragit till att vi har en hög sysselsättningsgrad bland kvinnor. Väldigt många unga kvinnor börjar sitt vuxenliv med att utbilda sig och arbeta. Sedan bildar de familj, och då är det lättare att komma tillbaka.

Men här är det människor som kommer till Sverige, som har flytt från krig och som har levt i helveten och under osäkra villkor. När de äntligen får fast mark under fötterna, får uppehållstillstånd och kan leva i ett tryggt land finns det en uppdämd vilja hos många att få barn, bilda familj eller få en större familj. Det är djupt mänskligt att vilja det. Men det betyder också att man börjar sitt vuxenliv i Sverige med föräldraskap och inte med arbete. Det drabbar kvinnor hårdare än män, och så har det sett ut tidigare i Sverige också, innan vi hade föräldraförsäkringen. Hur vi ska klara detta är en särskild utmaning. Jag tror verkligen att det som Lotta Finstorp tog upp om öppen förskola och flexibla former för svenskutbildning är bra vägar framåt, som vi bör gå.

Vi ska självfallet inte förstärka en könsuppdelad arbetsmarknad. Det är därför Arbetsförmedlingen har återfått det uppdrag man hade tidigare men som den gamla regeringen tog bort, nämligen att Arbetsförmedlingen ska motverka en könsuppdelad arbetsmarknad. Det uppdraget har man nu igen.

Lotta Finstorp tog också upp de förändringar som behöver göras i etableringsuppdraget. Jag återkommer till det i mitt nästa inlägg, herr talman.

Anf. 17 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tackar för en bra debatt. Men frågan kvarstår: Hur kommer regeringen att klara av den utmaning som finns i och med att vi har allt fler långtidsarbetslösa? Det är ett större problem; det har ministern redan erkänt. Även experter dömer ut både traineetjänster och extratjänster som lösningar på detta problem. De 5 000 moderna beredskapsjobben får inte heller något högre betyg av till exempel Lars Calmfors, som är ordförande i Arbetsmarknadsekonomiska rådet. Det finns också andra som säger samma sak.

Det behövs en hel palett av nya förslag, men regeringen kommer inte med någonting – inte en enda proposition. Nu är vi i en högkonjunktur. Vad händer, och vad har regeringen för beredskap, när vi går in i en lågkonjunktur? Det ser ganska dystert ut. Jag har förståelse för att det är lite

svårare än man trodde, men det måste komma nya förslag om hur man ska klara av denna stora grupp. Annars har de inte en chans. Om de har varit arbetslösa i ett antal år är det ingen som är intresserad av dem.

Man talar bland annat om lägre ingångslöner, och man talar om olika former, en palett, av förslag. Där ser vi inte att regeringen är med på banan. Nu ska det komma förenklande förslag senast i augusti. Det är välkommet, men det behövs som sagt mer för att vi ska klara utmaningen.

Arbetsmarknadsministern sa att arbetsmarknadsutbildningarna var ineffektiva under vår tid. De är fortfarande ineffektiva. Forskningen visar att de inte ger särskilt många fler jobb. Där behöver man också göra saker. Arbetsförmedlingen behöver reformeras. Det är ganska stora utmaningar som ministern har framför sig, och vi skulle välkomna att det kom några förslag i en riktning som visar att dessa långtidsarbetslösa kan få jobb och utbildning.

Anf. 18 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för en bra och viktig debatt! I den färskna forskningsrapporten *The Gender Employment Gap* från Eurofound är huvudsyftet att visa på vikten av reformer som ökar kvinnors sysselsättningsgrad. Sverige är procentuellt sett väldigt bra, men vi kan bli ännu bättre. Vi kvinnor som har haft turen att vara födda i Sverige har en hög sysselsättningsnivå, medan nyanlända inte kommer in på arbetsmarknaden i samma utsträckning. Det är ett stort bekymmer. Såväl samhällsekonomin som den enskildes ekonomi tjänar på en arbetsmarknad där det råder balans mellan könen. Det handlar alltså både om samhällsekonomi och individens ekonomi.

Rapporten från Eurofound visar att för kvinnor själva medför ökad delaktighet på arbetsmarknaden bättre ekonomisk trygghet och social inkludering. Man har dessutom räknat ut att Sverige skulle tjäna 57 miljarder på att ha en totalt jämställd arbetsmarknad. Det kanske kan vara en morot för ministern!

Den statliga utredning från 2012 som jag återgav tidigare, *Med rätt att delta – Nyanlända kvinnor och anhöriginvandrare på arbetsmarknaden*, tar upp detta med stärkta incitament för småbarnsmammor, som det står i utredningen. Det är precis det vi talade om tidigare i våra inlägg: att försöka hitta en bra öppen verksamhet eller något sätt som gör att man inte behöver avbryta exempelvis sin sfi, sin introduktionsutbildning och så vidare. Att göra sig anställbar som kvinna är ett sätt att komma in på arbetsmarknaden och att därmed själv bidra till ökad jämställdhet. Det ligger ju också ett visst eget ansvar i detta. Vilka krav anser ministern att samhället kan ställa på den enskilde?

Anf. 19 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Lotta Finstorp sa tidigare att hon var förvånad över vad som inte redan hade skett inom etableringsuppdraget. Det var jag också när jag klev in i detta ansvarsuppdrag. Jag var förvånad över att man inte hade ett systematiskt arbetssätt i hela arbetet och att man hade etableringslotsar till alla och samma åtgärd till alla trots att dessa personer naturligtvis har helt olika behov och förutsättningar. De måste därför också bemötas individuellt och inte alls likadant.

Etableringsuppdraget i dag är ett krångligt och ganska byråkratiskt system. Vi jobbar nu och har lagt fram förslag om en förenkling, som är ute på remiss. Förslagen gör också att vi kan ställa samma krav på nyanlända i etableringsuppdraget som vi gör på alla andra arbetslösa.

Det är också svaret på Lotta Finstorps fråga: Jag anser att vi måste kunna ställa tydliga krav i etableringsuppdraget, precis som vi gör på andra arbetslösa. Det gäller exempelvis att man måste gå en viss utbildning, ta ett visst jobb eller delta i en viss åtgärd. Om man inte vill det får det också konsekvenser för ersättningen. Jag tycker att det är rimligt att vi ställer samma krav. Förslag är alltså ute på remiss, och vi räknar med att kunna lägga fram dem.

Jag kan försäkra Lotta Finstorp att det är en stark morot för mig att nå en totalt jämställd arbetsmarknad. Vi har oerhört mycket att vinna på det. Sverige ligger före många andra länder också när det gäller utrikes födda kvinnor. Utrikes födda kvinnor i Sverige har en högre sysselsättningsgrad än genomsnittet i EU trots att sammansättningen av utrikes födda i Sverige i stor utsträckning baseras på flyktingar och anhöriga till flyktingar, medan andra länder har en större andel arbetskraftsinvandrare. Ändå ligger vi över snittet. Det betyder inte att vi inte har mycket kvar att göra, men några saker gör vi också rätt.

Till Katarina Brännström vill jag trots allt säga: Om man vill sänka löner får man välja en annan regering. Vi står upp för den svenska modellen och löner som man kan leva på.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2016/17:69 om anslagshöjningen till kommunerna

Anf. 20 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jan Ericson har frågat finansministern hur hon och regeringen anser att tillskotten till kommunerna kan och bör användas, vilka behov hon anser att de utlovade 10 miljarder kronorna ska täcka och hur hon avser att säkerställa att poster i statsbudgeten får en tydlig avsiktsförklaring. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

För att skapa långsiktiga planeringsförutsättningar för kommuner och landsting aviserade regeringen i april att den avsåg att föreslå ett tillskott om 10 miljarder kronor per år till kommunsektorn för 2017 och framåt. Tillskottet ska fördelas dels med ett enhetligt belopp per invånare via anslaget för kommunalekonomisk utjämning, dels med en fördelningsnyckel där hänsyn tas till antalet asylsökande och nyanlända i varje kommun och landsting.

Förslag om detta har därefter presenterats i budgetpropositionen för 2017. Av budgetpropositionen framgår att för 2017 föreslås 3 miljarder kronor som fördelas via anslaget för kommunalekonomisk utjämning och 7 miljarder kronor via ett nytt anslag: Stöd med anledning av flyktingsituationen.

Ändamålet med anslaget för kommunalekonomisk utjämning är att ge kommuner och landsting goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar.

Förändringar av anslagsnivån fördelas mellan kommuner respektive landsting med ett enhetligt belopp per invånare. Utjämnningen är således inte beroende av anslagsnivån.

Enligt förslaget till ändamål för det nya anslaget Stöd med anledning av flyktingsituationen anges att det får användas för statsbidrag till kommuner och landsting. Vidare framgår att anslaget kommer att fördelas med hänsyn till antalet asylsökande och nyanlända i varje kommun och landsting.

Det är rimligt att anta att en stor del av tillskottet om 10 miljarder kronor kommer att användas inom de verksamheter som kommunerna och landstingen satsar mest resurser på, såsom utbildning, social omsorg samt hälso- och sjukvård.

Jag vill dock framhålla att de medel, inklusive det föreslagna tillskottet, som utbetalas från båda anslagen inte är öronmärkta utan generella, vilket innebär att det är upp till varje kommun och landsting att avgöra hur de används på bästa sätt.

Regeringsformen slår fast att den svenska folkstyrelsen förverkligas bland annat genom den kommunala självstyrelsen. Det innebär att kommuner och landsting, genom politiska beslut och prioriteringar, avgör hur de med hänsyn till lokala och regionala förutsättningar ska uppnå de nationella mål som riksdagen lagt fast. Detta innebär att staten i sin styrning av kommuner och landsting måste ge dem handlingsutrymme för egna prioriteringar. Det handlar med andra ord om att ha tillit till kommuner och landsting.

Anf. 21 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret, fast jag kan konstatera att han egentligen inte kan ge något tydligt svar på min fråga.

I grunden ställer våra partier upp på principen om det kommunala självstyret och att varje kommun som utgångspunkt själv bör få avgöra hur man ska disponera ökade statsbidrag, även om det emellanåt kan finnas anledning att lämna tydligt riktade statsbidrag, när staten extra tydligt vill markera en resursökning till ett specifikt område.

Jag delar statsrådets åsikt att kommunerna bör ha stor frihet att hantera de 10 miljarder som de fick enligt migrationsöverenskommelsen mellan Alliansen och regeringen. Men problemet jag pekar på är ett helt annat. Det handlar om att olika ministrar och statsråd i den offentliga debatten använder dessa 10 miljarder, om och om igen, som lösning på alla problem och alla resursbrister. Det kommunala självstyret är helt plötsligt som bortblåst, och varje statsråd och minister anser att de 10 miljarderna bör användas till just hans eller hennes ansvarsområde.

Jag har lyssnat intresserat på olika tv-inslag ända sedan vi fattade beslutet om de 10 miljarderna. Jag har hört ministrar och statsråd berätta att pengarna ska användas till ökad lärartäthet, mindre elevgrupper i skolan, kortare vårdköer, mer personal i äldreomsorgen, resursförstärkning i sjukvården, bredbandsutbyggnad, landsbygdsutveckling, byggande och infrastruktur, förutom att de ska täcka de extra kostnaderna för migrationen.

Så fort en minister eller ett statsråd i dag får kritik för resursbrist inom sitt ansvarsområde deklarerar man stolt att man minsann tillfört kommunerna 10 miljarder, vilket är mycket pengar just för det specifika område

som den här frågan avser. Men samma 10 miljarder kan faktiskt bara användas en gång.

Det är här min lilla inledning om grisen Särimmer kommer in i diskussionen. Grisen Särimmer var enligt legenden en gris som man kunde slakta och äta upp varje kväll. Morgonen efter återuppstod den och kunde slaktas på nytt nästa kväll.

Jag tror att jag och statsrådet kan vara överens om att den legenden inte passar riktigt bra som modell när det handlar om statens och kommunernas ekonomi. Regeringens ministrar och statsråd kan självklart inte inteckna de 10 miljarderna så många gånger som man redan har gjort. Man kan inte utlova förbättringar och satsningar på snart sagt alla områden, utan att skicka med pengar, och bara åberopa de 10 miljarderna. Jag vill först och främst fråga statsrådet om han inte ser några problem med att hans regeringskollegor agerar på detta sätt.

Herr talman! När det gäller att stärka kommunernas ekonomi finns det inte så många alternativ. Ett sätt är naturligtvis att ständigt höja kommunalskatten för att bekosta alla större kommunala åtaganden. Det är en farlig väg, som dessutom slår hårdast mot dem med lägre inkomst. Ett annat sätt är att kommunerna blir effektivare och bättre på att prioritera. Man kan inte ständigt ha nya åtaganden utan att samtidigt prioritera bort annat som är mindre viktigt.

De här sakerna bygger ju på rena kommunala beslut. Men om staten långsiktigt vill bidra till att förbättra kommunernas ekonomi finns det bara två sätt.

Det handlar givetvis om att vid behov tillföra extra statsbidrag, och jag välkomnar som sagt de 10 miljarderna per år som vi kommit överens om för att hantera migrationskostnaderna. Men från moderat sida tror vi inte att detta räcker. Vi tillför därför de kommande tre åren 50 procent mer till kommunerna i vår budget än vad regeringen gör. Huvuddelen av dessa pengar är generella statsbidrag. Men vi tillför också särskilt riktade bidrag till skolan. Vi klarar detta samtidigt som vi, till skillnad från regeringen, levererar en budget i balans.

Ökade statsbidrag kan dock aldrig ensamt lösa problemen. Det viktigaste långsiktigt är att staten för en politik som gör det möjligt för kommunerna att verka i en samhällsekonomi med stark tillväxt över hela landet. Då duger det inte med företagsfientliga förslag som gör det krångligare och dyrare att anställa, som gör det dyrare med energi och transporter och som höjer skatterna och ökar byråkratin. Vi måste förbättra företagarnas villkor i stället för att försämra dem.

Anf. 22 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Tack, Jan Ericson, för denna interpellation! Tack också för att du har en ton mot kommunsektorn som skiljer sig från en del riksdagsledamöter, som under de senaste månaderna och i år i denna kammare ifrågasatt det kommunala självstyret, hånat kommunsektorn och visat ett avståndstagande till de människor som sliter i kommunsektorn och som fattar svåra beslut utifrån de utmaningar som vi har i dagens Sverige.

Jan Ericson ger en bild av att denna regering gör allting dåligt och att Moderaterna gör allting bra. Om det hade varit moderat styre i detta land hade kommunerna fått ännu mer pengar och allt hade blivit bra, men nu är det bara försämringar.

Jag önskar att verkligheten var så enkel att man kunde ge enkla svar och säga: Med detta löser vi kommunsektorns problem. Men de utmaningar som svensk välfärd, och därmed svensk kommunsektor, står inför är så komplexa att det krävs enorma insatser inom alla politikområden. För att kommunerna ska ha goda och likvärdiga villkor, så att de kan klara av en bra välfärd i hela vårt land, krävs det att vi visar en högre grad av tillit gentemot kommunsektorn. Då kan vi inte fortsätta med riktade statsbidrag och med en detaljstyrning av kommunsektorn minska det kommunala handlingsutrymmet.

Därför har regeringen aviserat att vi nu satsar på det generella systemet i mycket större utsträckning. Det var därför de 10 miljarderna lades i det generella systemet. Det var också därför moderata kommunalråd från olika delar av vårt land höjde sin röst mot den moderata partiledningen när Moderaterna bestämde sig för att inte utgå från det generella systemet utan fortsätta att detaljstyra kommunsektorn med riktade statsbidrag.

Herr talman! Svensk kommunsektor har allvarliga utmaningar. Denna regering har bestämt sig för att vidta de åtgärder som vi kan för att effektivisera kommunsektorn och för att genomdriva svåra men nödvändiga strukturförändringar som krävs för att vi ska säkerställa likvärdigheten i välfärden i vårt land.

Vad är då det moderata svaret? När vi tar tag i regionfrågan, som handlar om hälso- och sjukvården, är svaret: Skjut på denna fråga! Det är inte dags att ta tag i den.

När vi tar tag i kostnadsutjämningen märker vi inget engagemang från det moderata hållet. Och jag förstår att moderata kommunalråd runt om i landet är frustrerade över detta bristande engagemang hos Moderaterna i riksdagen när det gäller villkoren för svenska kommuner och landsting.

Det är en helt annan diskussion och helt andra tongångar när man möter de moderata kommun- och landstingspolitikerna med de utmaningar som de står inför. Där finns inte de partiskiljande perspektiven på svensk välfärds politik – det är praktiska utmaningar som kommunerna står inför.

Avslutningsvis: Denna regering respekterar det kommunala självstyret, så när det handlar om hur dessa medel ska användas respekterar vi hur människor har röstat lokalt och regionalt i kommun- och landstingsval. Utifrån regionala och lokala behov fördelas dessa pengar, och det är folkvalda kommun- och landstingspolitiker som utifrån den lokala och regionala folkviljan beslutar om hur dessa medel ska användas.

Anf. 23 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Det var en rejäl genomgång av vikten av det kommunala självstyret, som jag i min inledning sa att jag står bakom. Det gör Moderaterna också. Men det var inget svar på min fråga: Om det nu är de kommunala företrädarna som ska bestämma hur de här pengarna ska användas, varför sitter då regeringens statsråd i tv och lovar ut de här pengarna till allt möjligt annat som staten har ansvar för i stället för att låta pengarna användas av kommunerna som det var tänkt från början? Här gör statsrådet en kullerbytta.

Jag har aldrig påstått att Moderaterna skulle göra allting rätt och att regeringen skulle göra allting fel. Vi har bevisligen inte gjort allting rätt under vår regeringstid, men vi kan definitivt inte heller säga att regeringen i dag gör allting rätt.

Att det krävs enorma insatser i den situation som Sverige i dag befinner sig i kan vi verkligen vara överens om. Det har ju varit en ganska stor yrvakenhet från regeringen, men tyvärr även från företrädare för mitt eget parti.

När det gäller riktade, generella statsbidrag är det bara att konstatera att den upprördhet som påstås finnas hos moderata företrädare i kommunerna nog är en liten missuppfattning från statsrådets sida, för det berodde på att det fanns en bild i budgeten av att vi skulle ge bara riktade statsbidrag. Men sanningen är den att vi ger lika mycket generella statsbidrag som regeringen gör, dessutom riktade statsbidrag till framför allt skolan. Det är alltså en liten mytbildning som statsrådet ägnar sig åt här.

När jag talar med moderata kommunpolitiker är de mest upprörda över den stora skuld som Migrationsverket har till kommunerna. Det var 20 miljarder när jag ställde den här frågan till Morgan Johansson, och då påstod han att det för tillfället var bara 16 miljarder. Men det är fortfarande väldigt mycket pengar – pengar som Migrationsverket är skyldigt de svenska kommunerna för migrationsåtgärder men som man inte betalar till kommunerna. Det är alltså mer pengar än de extra 10 miljarderna som kommunerna får det närmaste året. Detta är mycket allvarligt.

Jag efterlyste en lösning på detta och rekommenderade någon form av a conto-lösning, alltså att man betalar ut pengarna först, granskar handlingarna efteråt och vid behov kräver tillbaka pengarna.

Denna skuld skapar ett jättestort hål i de kommunala budgetarna, och det är mycket bekymmersamt.

Det är detta som de kommunala företrädarna är mest upprörda över i dag, inte att Moderaterna vill ge mer pengar än regeringen.

Åter till grundfrågan. Det går att diskutera statsbidrag kors och tvärs, men vi kan aldrig lösa kommunernas ekonomiska situation bara genom att öka statsbidragen. Pengarna måste komma någonstans ifrån också.

Som jag avslutade mitt förra inlägg: När regeringen för en sådan företagsfientlig politik som man gör i dag slår man undan benen på kommunsektorn. Vi vet att det är företagen och deras anställda som med sina skattepengar skapar alla resurser till vår välfärd, till våra pensioner och till finansieringen av hela den offentliga sektorn. Slår man hela tiden med sina politiska förslag mot det privata näringslivet blir det mindre pengar till kommunsektorn.

I sin iver att öka beskattningen och tillgodose vänsterfalangen i sina partier med rent företagsfientliga förslag verkar regeringen missa att detta direkt leder till att kommunerna får sämre ekonomi. SKL är i dag mycket bekymrade över att man ser en negativ utveckling för kommunsektorn i framtiden. Detta kommer statsrådet och regeringen aldrig att kunna lösa med statsbidrag. Det finns ingen möjlighet att tillföra så mycket pengar i statsbidrag.

Vet och inser statsrådet att det är de privata företagen och deras anställda som med sina skattepengar skapar resurserna för hela den svenska välfärdssektorn och hela det svenska pensionssystemet?

Anf. 24 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Låt mig åter uttrycka min glädje över att Jan Ericson har ett engagemang för kommunsektorns förutsättningar. Han verkar dess-

utom ha en dialog med företrädare för kommunsektorn och Sveriges Kommuner och Landsting. Det gläder mig, för vi behöver mer dialog mellan riksdag och kommunsektor så att de beslut som fattas i denna kammare också beaktar de behov och utmaningar som kommunsektorn har.

Relationen mellan den offentliga välfärden – och den offentliga sektorns åtagande – och tillväxten och utvecklingen i det privata näringslivet är tvåsidig.

Vi behöver företag som växer, som exporterar varor och tjänster, som anställer nya medarbetare och som möjliggör välfärdens finansiering. Företagen behöver en välfungerande och effektiv offentlig sektor där vi använder våra skattemedel så effektivt som möjligt för att säkerställa en god och likvärdig välfärd i hela vårt land.

Företagen kräver att vi har välfungerande kommunikationer och ett trygghetssystem som erbjuder företagarna och deras medarbetare trygghet vid sjukdom och arbetslöshet.

Företagen kräver att vi har skolor som säkerställer en god kompetensförsörjning i svenskt näringsliv och att vi har en högre utbildning som är gemensamt finansierad och som gör att vi kan klara oss i en mycket hård internationell konkurrens.

Det är ett samspel mellan det privata och det offentliga. Då är det ännu viktigare att den offentliga sektorn jobbar med effektiviseringar och kontinuerliga strukturella förändringar. Här har regeringen engagerat sig i flera processer som den förra regeringen tyvärr inte engagerade sig i.

Vi har satt igång arbetet med tillitsreformen. Här handlar det om att se till att relationen mellan stat och kommuner och landsting i större utsträckning präglas av tillit. Det handlar om att minska detaljstyrningen av kommuner och landsting. Det handlar om att få en helhetsbild av effekterna av den statliga styrningen av kommunsektorn.

Det handlar om att eliminera omotiverade tidstjuvar som stjälar tid från kommunsektorns medarbetare. Det handlar om att ta bort en administrativ börda som har blivit alltför tung i våra skolor, som sköts av kommunerna.

Dessa processer är igång. Statskontoret har tagit fram viktiga underlag som kan användas för att förändra regeringens och statens styrning av kommunerna. Det är ett initiativ som välkomnas av kommunsektorn.

Samtidigt har vi aviserat att vi ser över de riktade statsbidragen. Vi har riktade statsbidrag i vårt land som knappast främjar effektivitet i kommunal sektor utan bakbinder kommunerna och ger en administrativ börda. Ibland krävs till och med återrapportering på personnummernivå. Så kan vi inte ha det, så nu tittar vi på vilka riktade statsbidrag som kan förenklas.

Framför allt har vi bestämt att när vi nu ökar resurserna i kommunsektorn genom nya tillskott sker det främst inom ramen för det generella systemet.

För ett par veckor sedan tillsatte regeringen dessutom en utredning som ska titta på kostnadsutjämningen. Det handlar om att få en ändamålsenlig och modern modell för kostnadsutjämning mellan kommuner och landsting, så att vi kan säkerställa likvärdigheten i vårt land.

Något som oroar oss och som borde oro alla politiker i Sverige är nämligen den växande regionala klyftan och att vårt samhälle klyvs isär. Regeringen och riksdagen måste därför göra allt vi kan för att ge alla kommuner, oavsett var i landet de finns, så goda förutsättningar som möjligt.

Anf. 25 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Det är bra att statsrådet nämner ett antal åtgärder för att minska byråkratin i kommunerna. Vi hade många sådana projekt under Alliansens tid också.

Problemet är att även om en regering tar bort en del lagar och regler så tillför den ungefär dubbelt så många nya. Nettot blir av någon underlig anledning alltid negativt, och det verkar vara något som ligger i politikens natur. Jag tror att vi måste vara lite ödmjuka inför detta, för det finns så många önskemål från en regering att hela tiden tillföra nya regler och bestämmelser.

Det är bra att statsrådet inser företagandets betydelse för välfärden. Jag delar denna åsikt. Givetvis är det ett växelspel, men vi kommer aldrig ifrån att all den välfärd som vi vill erbjuda finansieras med skattemedel från den privata sektorn. Då är det konstigt att regeringen för en sådan oerhört negativ politik när det gäller företagandet, och näringslivets förtroende för regeringen är nere på bottenivå.

Historiskt har moderatstyrda alliansregeringar varit bäst för kommunsektorn. Under de år som Alliansen styrde Sverige hade vi balans mellan kostnader och skatteintäkter. Åren före Alliansen, 2002–2006, var kostnaderna i kommunsektorn mycket högre än skatteunderlaget. Resultaten var också mycket sämre. Under S-regeringen 2000–2004 var det ett kraftigt underskott i kommunsektorn. Under 2007–2015, då Alliansen styrde med sina budgetar, hade kommunerna stabila resultat.

Till och med under krisåren hade vi bättre stabilitet i kommunsektorn i Sverige än vad vi hade under högkonjunkturen i början av 2000-talet när Socialdemokraterna styrde.

Historiken talar alltså för att Alliansen är bättre på att hantera kommunernas ekonomiska situation. Jag hoppas att statsrådet tar till sig detta och, framför allt, att grisen Särimmer inte styr den svenska politiken.

Anf. 26 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag tackar Jan Ericson för debatten.

Jag kan garantera Jan Ericson att de goda initiativ, projekt och processer som startades under de borgerliga åren fortsätter. Det fanns dock många brister som vi var tvungna att ta tag i. En sådan stor brist var att vi inte hade en samlad bild av effekterna av regeringens och riksdagens styrning av kommunsektorn.

En annan brist var att kommunernas administrativa börda har vuxit enormt under de senaste årtiondena. Framför allt märks det i våra skolor. De som får betala priset för denna växande administrativa börda är våra lärare och övriga professionsgrupper i den offentliga sektorn. Deras handlingsutrymme har minskat. Vi låter inte proffsen vara proffs i dagens Sverige. Därför är det så viktigt att regeringen tar tag i dessa frågor.

Till skillnad från Jan Ericson kan jag inte garantera att allt vi gör kommer att lösa alla problem. Det är mycket komplext, och vi kommer att behöva ha en tydligare självkritisk ingång i de frågor som handlar om styrning av kommunsektorn. Den förra regeringen gjorde inte allting fel, och vi gör förmodligen inte allting rätt.

Det är dock viktigt att vi erkänner att det är det kommunala självstyret och behovet av lokala och regionala lösningar och anpassningar till olika

förhållanden som gör att Sverige kan ha en god och likvärdig välfärd i framtiden.

Jag tackar för debatten och ser fram emot fortsatt diskussion om kommunernas förutsättningar.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2016/17:85 om påstådda övervinster i välfärden

Anf. 27 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Michael Svensson har frågat mig hur jag definierar övervinster och på vilka fakta jag har baserat mitt ställningstagande att de uppgått till 15 miljarder kronor.

Det stämmer att jag skrev i Svenska Dagbladet att övervinsterna inom välfärden under perioden 2005–2013 uppgick till nästan 15 miljarder kronor. Det framgår i artikeln att jag hänvisar till en underlagsrapport till Välfärdsutredningen. Övervinst definieras i rapporten som den del av rörelseresultatet som överstiger den marknadsmässiga kapitalkostnaden för välfärdsbranschen.

I underlagsrapporten uppskattas den marknadsmässiga kapitalkostnaden för välfärdsbranschen till ungefär 10 procent. Mot den bakgrunden beräknas de totala över- och undervinsterna för 2005–2013. Den totala övervinsten uppgår till 20,3 miljarder kronor. Den totala undervinsten för samma period är 5,4 miljarder kronor. Summan av över- och undervinsterna för företagen inom välfärden blir därmed 14,9 miljarder kronor.

Michael Svensson tar upp en viktig fråga när han sätter övervinsterna i relation till lönsamhetsmått, som vinstmarginal och rörelsemarginal. Jag håller med om Michael Svenssons beskrivning att vinstmarginalerna eller rörelsemarginalerna i välfärden i genomsnitt inte uppgår till 50 procent. Det har jag eller någon annan heller inte påstått. Enligt SCB var den genomsnittliga rörelsemarginalen i välfärdssektorn ungefär 5 procent 2013. Men eftersom kapitalbehoven är små inom välfärdssektorn räcker det till mycket god genomsnittlig kapitalavkastning, vilket beräkningarna av övervinsterna visar.

Då Michael Svensson, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav förste vice talmannen att Alexandra Anstrell i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 28 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Tack för att jag får ge mig in i debatten!

Det låter som att vinster, eller övervinster som används här, är något dåligt. Jag hade ett resonemang i går kväll med min elvaårige son, eftersom han undrade vad jag skulle göra på jobbet i dag. Vi pratade om vinster och hur viktigt det är i ett företag att ha god ekonomi så att man inte äventyrar arbete och ekonomi för sig själv och sina anställda. Det är också bra att kunna spara till något man planerar att göra eller köpa. Han sa: Precis som jag gör på mitt konto, det är väl bra, mamma?

Ja, herr talman, det är precis som på hans konto, och det är ganska bra. Ett bra företag i välfärden, eller i vilken bransch som helst, behöver ha ekonomisk långsiktighet. Vinsten är inte målet, men vinsten är kvittot på en bra verksamhet. I företag är vinsten en trygghet för utveckling och stabilitet. De som vill förbjuda vinster säger också nej till att företag ska få växa och hämmar utvecklingskraften. Jag menar att det blir tokigt med vinsttak.

Om du som företagare levererar hög kvalitet och ändå har pengar kvar måste det finnas tusentals andra företagare som vill lära av just dig och ditt företag. Jag tänker att man kanske måste lära av detta företag. Om man i stället mäter kvalitet och når upp till uppsatta mål eller mer och ändå har en slant över måste det ju finnas en mängd andra företag och kommunala verksamheter som man kan effektivisera.

Herr talman! 60 procent av företagen inom vård och omsorg drivs av småföretagare, varav flertalet är kvinnor – kvinnor som i det här fallet ser det som sin livsuppgift att stärka välfärden. Det sker genom långa arbetsdagar där belöningen snarare är leendet från den man möter än pengar på kontot. En slant på kontot skulle dock kunna generera att man kan kanske anställa en person till. Dessutom är insatt eget kapital ofta väldigt lågt i många småföretag. Någon möjlighet att få en rimlig ekonomisk ersättning för det betydande risktagande som nyföretagande innebär finns inte med i förslaget.

Fokus borde ligga på kvalitet inom vård, skola och omsorg, inte på sista raden i ett bokslut. Förslaget kommer att minska, om inte till och med kväva, utbudet och valfriheten för landets vård- och omsorgstagare, till gagn varken för kvaliteten eller för den som är i behov av omsorg.

Herr talman! Jag tycker att det är ytterst märkligt att detta förslag kommer från en regering som har uttalat att den är feministisk. Hur då, undrar jag? Varför är det okej att bygga ett sjukhus och göra vinst? Varför är det okej att sälja plankorna till sjukhuset och göra vinst? Varför är det okej att sälja böcker, kopiatorer, blöjor och vad som helst till skolor och sjukhus och göra vinst?

Man får alltså sälja det mesta till företag inom vård och omsorg och inom välfärden och göra vinst, men de som dagligdags sliter med våra barn, gamla och sjuka vill man kväva. Varför vill Socialdemokraterna straffa just den bransch där kvinnligt företagande är stort?

Anf. 29 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag tackar Alexandra Anstrell för möjligheten att diskutera denna fråga.

Jag erkänner. Jag erkänner att jag och regeringen ser problem med vinster i välfärden och i våra skolor. Jag erkänner att det är mycket problematiskt för oss att vi sitter i ett läge där våra skattepengar, som ska användas till svensk skola och svenska skolbarn, hamnar i skatteparadis långt utanför våra gränser. Jag erkänner att det är mycket problematiskt ur vårt perspektiv att våra skattepengar, som ska gå till svenska skolor, används av kommersiella företag för att bygga ut förskolan och skolan i Norge. Ja, herr talman, det är problematiskt.

Vi är det enda landet i Europa och västvärlden som har släppt in kommersiella, vinstdrivande företag i den offentligt finansierade skolan. Vi är det enda landet i västvärlden och Europa som tillåter företagen att föra ut medel från den offentligt finansierade skolan till aktieutdelningar.

Herr talman! Jag måste säga att detta är en fråga som borde samla hela Sveriges riksdag. Frågan handlar om hur våra skattepengar ska användas. Det är inte mina eller Alexandra Anstrells pengar vi talar om, utan vi talar om svenska skattebetalares pengar, som de har tvingats betala för att vi ska kunna finansiera den svenska skolan, äldreomsorgen och sjukvården. Men i dagsläget försvinner dessa pengar. De läcker ut från välfärden och skolan och hamnar någon helt annanstans.

Vi har inte rätt att ta ut skatt för att sedan tillåta läckage från den skattefinansierade välfärden. Det är därför jag beskriver detta läckage som en stöld från svenska folket, precis på samma sätt som det är en stöld från svenska folket när offentliga verksamheter inte bedrivs effektivt. Vi har en skyldighet att säkerställa att varje skattekrona används till det som den är avsedd för. Vi kan inte säkerställa detta med dagens regelverk.

Det är möjligt nu för företag som tar del av offentliga medel för att bedriva offentlig välfärdsverksamhet att dra ned på bemanningen, försämra kvaliteten och ha lägre löner för dem som gör jobbet, för att maximera vinsten. Det borde inte vara tillåtet, och vi borde sätta en gräns för detta. Det borde inte vara en fråga som blir kontroversiell.

Herr talman! Jag vill påminna Alexandra Anstrell om att Moderaternas systemparti i Norge är emot vinstintresse i skolan. Moderaternas systemparti i Danmark är emot vinstintresse i skolan. Så är det i Finland, i Storbritannien och i Tyskland. Inget annat land har tillåtit experimentet med vinstjakt i skolan. Vi har gjort det, och vi kan konstatera att svensk skola inte mår bättre i dag.

Anf. 30 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Vi har väldigt många utmaningar, inte minst i svensk skola. Men jag tycker att det är fel att angripa det som fungerar.

Om jag kan få vård av hög kvalitet och slippa stå i kö till samma pris som jag kan få sämre vård och stå i kö för, då väljer jag naturligtvis det snabba, bra sättet att få vård. Vi talar alltså om kvalitet, eftersom det är kvaliteten som gör skillnad. Man sätter prislappen, till exempel i den kommunala skolan och i den privata skolan i samma kommun, utifrån vad den kommunala verksamheten kostar.

Vore det inte bättre att fokusera på kvaliteten i stället för att utmåla ett stort antal företagare i Sverige som giriga och säga att de stoppar undan pengar i Karibien?

Herr talman! Kvaliteten i svensk välfärd behöver öka. De privata företagen bidrar till det. De senaste exemplen som visar detta finns till exempel inom skola och äldreomsorg. I en nyligen genomförd undersökning av de externt rättade PISA-proven framgår att friskolor presterar i snitt 14 poäng bättre – ungefär tre månaders studier – än de kommunala skolorna. När det gäller äldreomsorgen framgår det av Socialstyrelsens senaste enhetsundersökning att de privat drivna äldreboendena uppvisar bättre kvalitetsresultat i fråga om 18 av 22 indikatorer. Varför ska vi angripa det som fungerar?

Lägstanivån på kvaliteten måste upp i hela landet. Det kan vi nå tillsammans med företagare och andra aktörer som jobbar inom vård, omsorg

och skola genom att vi ser och lär av varandra och låter kvaliteten vara det avgörande. Framtiden visar dessutom på stora utmaningar med exempelvis en ökad andel äldre i befolkningen med behov av vård och omsorg. För att klara välfärdsåtagandet krävs det både kvalitetsförbättringar och ett förbättrat resursutnyttjande. Då kan vi göra skillnad.

Då undrar jag igen: Varför vill Socialdemokraterna göra detta till en pengafråga, där man utmålar företagare som sliter som giriga i stället för att tala om vad det handlar om, nämligen kvalitet? Inför tydliga kvalitetskrav och inspektioner och se till att det får konsekvenser om man inte når uppsatta mål. Vi behöver nämligen högre kvalitet i välfärden. Vi behöver inte kväva företagare.

Anf. 31 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Det är ingen som angriper välfärdsföretagare som sliter hårt. De berörs inte ens av det förslag som diskuteras och som vi kommer att remissbehandla.

Förslaget går ut på att om man går in i välfärden och investerar kapital för att förbättra välfärden ska man också ha rätt till en rimlig avkastning. Det är inget kontroversiellt förslag. Det är så det är i resten av Europa.

Men det som vi säger nej till är det faktum att vi har amerikanska riskkapitalbolag som söker sig till svensk skola för att ta svenska skattepengar, som ska användas till svenska lärare, som vinstutdelning till ägarna. Det är det som vi säger nej till.

Vi vill ha ett långsiktigt ansvarstagande och seriösa företagare i den svenska välfärden, som använder skattepengarna till det som de är avsedda för. Om företagarna har gått in med ett kapital ska de också ha en rimlig avkastning på detta kapital. Men vi måste få bort de aktörer som är ute efter snabba pengar och som går in i dessa verksamheter för att maximera vinsten.

Svensk skola är inte vilken marknad som helst. Den är ingen marknad. Svensk skola ska fokusera på kvalitet och de behov som eleverna har. Svensk skola ska fokusera på hur vi höjer kunskapsresultaten i Sverige, så att vi klarar oss i den konkurrens som vi har i vår värld.

Svensk äldreomsorg borde fokusera på att höja kvaliteten genom att öka bemanningen och minska belastningen på de kvinnor som sliter i äldreomsorgen. Då borde det inte vara tillåtet att dra ned på bemanningen och sänka lönekostnaderna för att maximera vinsten. Men det är tillåtet i dag.

Vi ser att det faktiskt finns en hel del företag där ute som maximerar sin vinst genom att ha så dåliga villkor som möjligt för sina anställda. Det borde inte vara tillåtet. Seriösa företag som sköter sig och som levererar kvalitet i välfärden är välkomna och ska vara välkomna, och vi ska ha ett strategiskt partnerskap med dessa företag. Men de som i dag tillåts dra ned på kvaliteten och försämma för medarbetarna för att maximera vinsten ska inte finnas i svensk välfärd.

Herr talman! Vi kan inte bara allmänt tala om kvalitet utan att se till att reglerna säkerställer hög kvalitet och sjysta villkor för dem som sliter i välfärden. Vi kan inte bara allmänt tala om kvalitet i skolan utan att ta tag i den vinstjakt i den svenska skolan som ledde till att vi hade gymnasieskolor som gick i konkurs och elever som stod utanför dörren och ville komma in men möttes av lappar om konkurs. Samtidigt hade dessa skolor

haft stora vinstutdelningar till ägarna som tagits från våra skattepengar som skulle användas till skolan.

Detta händer inte i något annat europeiskt land, men det händer i Sverige. Ska vi tillåta att detta fortsätter i vårt fantastiska land? Eller ska vi stå upp för den princip som inte borde vara kontroversiell, nämligen att svenska skattepengar ska användas till svensk välfärd och stanna där och inte lämna vårt land och hamna i skatteparadis? Borde inte detta vara en princip som även Moderaterna ställer sig bakom?

Anf. 32 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Vi är helt överens om att svensk skola ska ägna sig åt kunskap, och det känns skönt. Men när 93 procent av friskoleaktörerna faktiskt har bara en eller två skolor och bara åtta aktörer har fler än tio skolor, tycker jag att statsrådet Shekarabi ger en otroligt felaktig bild när han står i denna kammare och talar om hur alla pengar från välfärden strömmar ut till Karibien och till andra ställen. Jag tycker att det är tråkigt.

Jag tycker också att vi ska säkerställa reglerna, men reglerna behöver inte betyda de ekonomiska reglerna. Det är absolut viktigare att tala om de kvalitativa reglerna. Vilka mål ska vi ha i svensk skola, för äldreomsorg och så vidare, och hur når vi dit? Och vad händer om vi inte når dit? Då talar vi om något som faktiskt kan leda till enorma kvalitetsförbättringar. Då behöver vi lära av varandra, och då behöver vi lära av fristående aktörer och av duktiga kommunala aktörer. Det är endast så vi kan bli bättre, inte genom att kväva företagare med konstiga ekonomiska experiment.

Anf. 33 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag tackar Alexandra Anstrell för denna debatt.

Herr talman! Jag tror att vi måste ställa en mycket grundläggande fråga, nämligen: Varför anser åtta av tio svenskar att vi ska begränsa vinsterna i välfärden? Jag skulle kunna vara mer specifik: Hur kommer det sig att 78 procent av de borgerliga väljarna vill stoppa eller begränsa vinsterna i välfärden? Svaret är enkelt: De ser verkligheten. De möter verkligheten när de möter stressade lärare som får allt svårare i sin arbetssituation för att det dras ned på bemanningen. De ser verkligheten och är oroliga för kvaliteten i äldreomsorgen och det faktum att rätt så många, både offentliga och privata aktörer, har en alltför låg bemanning i äldreomsorgen. Alltför många av dem som sliter i äldreomsorgen har usla villkor med delade turer och drömmer om en heltidsanställning. Och de har låga löner.

Denna situation förbättras inte av kommersialiseringen och vinstjakten, utan tvärtom. De som betalar priset för vinstjakten och kommersialiseringen i välfärden är de kvinnor, de undersköterskor, de lärare och alla andra yrkesgrupper som sliter i välfärden. Pengarna satsas nämligen inte i tillräckligt stor utsträckning på dem utan försvinner ut som vinster.

Jag är övertygad om att det som Moderaterna nu gör ändå är bra. De börjar, åtminstone i debattartiklar, problematisera vinster i välfärden. Det är ett bra steg. Men det måste leda till att Moderaterna också tar ställning för regelförändringar som sätter svensk välfärd och svenska brukares behov främst.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Prot. 2016/17:27

11 november

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 10 november

2016/17:297 Oklart underlag gällande beslut om personlig assistans

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:298 Specificering och redovisning av läkemedelsförmånen

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:299 Lagstiftningen mot droghandel

av *Jamal El-Haj* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:300 Skärpta straff för allvarliga våldsbrott

av *Beatrice Ask* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:301 Underlättande för forskning

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:302 Drönarföretagens svårigheter efter ny dom

av *Johan Löfstrand* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:303 Treårig tandhygienistutbildning

av *Barbro Westerholm* (L)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2016/17:304 Västsaharier som stoppas från COP 22 av Marocko

av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:305 Försvarsmaktens kostnader för statsflyget

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

§ 9 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 10 november

2016/17:244 Kurdistanregionen

av *Fredrik Malm* (L)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2016/17:247 Statsministerns besök i Irak

av *Robert Hannah* (L)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2016/17:252 Mellanösterns glömda krig

av *Peter Persson* (S)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

Prot. 2016/17:27
11 november

2016/17:261 ICC:s framtid i Afrika

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:263 Riskanalys av polisens omorganisation

av *Saila Quicklund* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:264 Säkerheten på svenska rastplatser

av *Lars-Arne Staxäng* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:269 Brott mot äldre

av *Lars-Arne Staxäng* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 10 Kammaren åtskildes kl. 10.38.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till och med § 6 anf. 24 (delvis)

och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 3 Ärende för hänvisning till utskott	1
§ 4 Svar på interpellation 2016/17:57 om resultat för 100-klubben	2
Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	2
Anf. 2 ERIK ANDERSSON (M)	2
Anf. 3 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	3
Anf. 4 ERIK ANDERSSON (M)	4
Anf. 5 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	5
Anf. 6 ERIK ANDERSSON (M)	5
Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	6
§ 5 Svar på interpellation 2016/17:58 och 75 om statligt subventionerade jobb.....	7
Anf. 8 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	7
Anf. 9 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	8
Anf. 10 LOTTA FINSTORP (M).....	9
Anf. 11 ERIK ANDERSSON (M)	10
Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	11
Anf. 13 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	12
Anf. 14 LOTTA FINSTORP (M).....	13
Anf. 15 ERIK ANDERSSON (M)	14
Anf. 16 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	14
Anf. 17 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	15
Anf. 18 LOTTA FINSTORP (M).....	16
Anf. 19 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	16
§ 6 Svar på interpellation 2016/17:69 om anslagshöjningen till kommunerna	17
Anf. 20 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	17
Anf. 21 JAN ERICSON (M)	18
Anf. 22 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	19
Anf. 23 JAN ERICSON (M)	20
Anf. 24 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	21
Anf. 25 JAN ERICSON (M)	23
Anf. 26 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	23
§ 7 Svar på interpellation 2016/17:85 om påstådda övertvinster i välfärden.....	24
Anf. 27 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	24
Anf. 28 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	24

Prot. 2016/17:27
11 november

Anf. 29 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	25
Anf. 30 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	26
Anf. 31 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	27
Anf. 32 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	28
Anf. 33 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	28
§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar	29
§ 9 Anmälan om skriftliga svar på frågor	29
§ 10 Kammaren åtskildes kl. 10.38.	30

Tryck: Elanders, Vällingby 2016